

อาเซียน กับ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (1)

สุดดี วงศ์เกียรติขจร

สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD)

ตีพิมพ์ : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Section : ASEAN+
ปีที่ 3 ฉบับที่ 116 วันอังคารที่ 10 ธันวาคม 2556
หน้า 2 คอลัมน์ "รู้เขา รู้เรา รู้อาเซียน"

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ถือเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญของอาเซียน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีส่วนส่งเสริมการขยายฐานเม็ดเงินลงทุนและเพิ่มอัตราการจ้างงานภายในภูมิภาค ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการอาเซียน (The ASEAN Secretariat) ได้สรุปสถานการณ์การลงทุนของภูมิภาคไว้ในรายงานการลงทุนปีล่าสุด (ASEAN Investment Report 2012) ว่า อาเซียนกำลังเผชิญกับวิวัฒนาการและแนวโน้มด้านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่สำคัญในช่วงเวลาที่ผ่านมา กล่าวคือ เม็ดเงินลงทุนที่ไหลเข้าออกทั้งหมดภายในอาเซียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2554 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 1.14 แสนล้านเหรียญสหรัฐ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 24 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าขณะที่เงินลงทุนไหลเข้าสะสม (Inward FDI Stock) ของอาเซียนมีมูลค่ารวมทั้งสิ้นเกิน 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ เป็นครั้งแรกในปีดังกล่าว รวมทั้งสัดส่วนของมูลค่าเงินลงทุนไหลเข้าของอาเซียน เมื่อเทียบกับมูลค่ารวมของโลก และกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.7 และ 11 ในช่วงระหว่างปี 2543-2546 เป็นร้อยละ 7.4 และ 16.1 ในช่วงระหว่างปี 2553-2554

ผลการดำเนินงานที่มีความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญดังกล่าว เป็นผลสืบเนื่องมาจากหลายปัจจัยสนับสนุน เช่น การเพิ่มขึ้นของมูลค่าการลงทุนภายในอาเซียนเอง การเพิ่มขึ้นของมูลค่าธุรกรรมด้านการซื้อขายและควบรวมกิจการ (Merger & Acquisition: M&A) การเพิ่มขึ้นของการลงทุนจากแหล่งอุบัติใหม่ (Emerging Sources) เช่น จีน การเปิดโอกาสการลงทุนที่มากขึ้น รวมถึงพื้นฐานของเศรษฐกิจมหภาคและสภาพแวดล้อมด้านการลงทุนของภูมิภาคที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากการดำเนินนโยบายและมาตรการทางเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศและภูมิภาคที่มีประสิทธิผลในระดับสูงปรากฏการณ์เหล่านี้ล้วนสะท้อนถึงความเชื่อมั่นที่สูงขึ้นของนักลงทุนระหว่างประเทศที่มีต่ออาเซียนในฐานะภูมิภาคเป้าหมายในการลงทุน

แม้ว่าแนวโน้มของมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอาเซียนจะยังคงอยู่ในระดับสูง แต่จากปี 2555 อัตราการเติบโตทรงตัวเทียบกับปีก่อนหน้า เนื่องจากมูลค่ารวมของการไหลเวียนของเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของ

เศรษฐกิจโลก (Global FDI Flows) ลดลงร้อยละ 18 เทียบกับปีก่อน หรือเท่ากับ 1.3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ อันเป็นผลมาจากความเปราะบางของการฟื้นตัวของเศรษฐกิจมหภาคของโลก และความไม่แน่นอนด้านนโยบายการลงทุนของประเทศต่างๆ อย่างไรก็ตาม แนวโน้มมูลค่ารวมของการไหลเวียนเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของเศรษฐกิจโลกน่าจะฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปในช่วงระหว่างปี 2556-2557 ผิดกับการไหลเข้าของเงินลงทุนไปยังกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจะกลับมามีมูลค่าสูงกว่ากลุ่มประเทศพัฒนาแล้วอันเนื่องมาจากความสนใจของบริษัทข้ามชาติ (Transnational Companies: TNCs) ต่อการลงทุนในภูมิภาคที่สูงขึ้นทำให้อาเซียนจะยังคงสถานะเป็นภูมิภาคที่ดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากประเทศต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

สำหรับในระยะกลาง มูลค่าการไหลเข้าของเงินลงทุนมายังภูมิภาคจะสูงขึ้น และเกินกว่ามูลค่าข้างต้นจากปี 2554 โดยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ภูมิภาคมีความน่าสนใจสำหรับนักลงทุนข้ามพรมแดน ประกอบด้วย การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก ขนาดและศักยภาพทางเศรษฐกิจของภูมิภาค สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและการลงทุนที่มีแนวโน้มดีขึ้น การเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคที่มีความเข้มแข็ง การรวมตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาค (Regional Integration) ที่จะส่งเสริมการเติบโตที่ต่อเนื่องของเครือข่ายการผลิตของภูมิภาค (Regional Production Networks)

ในส่วนของบรรดาบริษัทข้ามชาติเอง ก็ล้วนดำเนินกลยุทธ์ด้านการผลิตด้วยการเข้าไปวางฐานการผลิตในภูมิภาคอย่างเข้มแข็งมากขึ้น โดยดำเนินกิจกรรมการผลิตในอย่างน้อยสองประเทศหรือมากกว่านั้น ทั้งด้วยเหตุผลเชิงเศรษฐกิจและเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเท่ากับเป็นการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายการผลิตบนฐานการผลิตร่วมกันของอาเซียนดังนั้น การรวมตัวของอาเซียน โอกาสใหม่ทางการลงทุน การประสานประโยชน์ระหว่างชาติสมาชิก และการบังคับใช้มาตรการร่วมกันในการลดอัตราภาษีศุลกากรให้เหลือร้อยละศูนย์ มีส่วนผลักดันให้บริษัทข้ามชาติเหล่านี้สามารถขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจของตนเองได้ภาคการผลิตที่มีศักยภาพโดดเด่นของอาเซียน ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ยานยนต์และชิ้นส่วน และอุปกรณ์ฮาร์ดดิสก์ (Hard Disk Drive: HDD)

นอกจากนี้ มาตรการในระดับภูมิภาคที่ได้ดำเนินการในช่วงที่ผ่านมา มีส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสภาพแวดล้อมการลงทุนของภูมิภาคได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน มาตรการสำคัญประกอบด้วย การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยความร่วมมือของภูมิภาคในส่วนของ การค้าสินค้า ภายใต้ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement: ATIGA) การขับเคลื่อนความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA) และการค้าบริการ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) ด้วยความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลากรวิชาชีพ (ASEAN Agreement on the Movement of Natural Persons: MNP)

ขณะเดียวกัน ในช่วงระหว่างปี 2552-2555 เป็นช่วงเวลาที่ประเทศสมาชิกทั้งหลายของอาเซียนต่างดำเนินงานเชิงนโยบายภายในประเทศของตนเอง เพื่อสนับสนุนการดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ ได้แก่ การเปิดเสรีการลงทุน การสร้างบรรยากาศทางการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการและขั้นตอนการเข้าลงทุนให้เรียบง่ายมากขึ้น การพัฒนาปัจจัยจูงใจในการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่ การลงนามในข้อตกลงเพื่อหลีกเลี่ยงการเก็บภาษีซ้ำซ้อน (Double Taxation) กับประเทศต่างๆ การลดอัตราภาษีนิติบุคคล การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจใหม่ การเสริมสร้างความเข้มแข็งและสมรรถนะเชิงสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน ภายในขอบเขตและอาณัติของการส่งเสริมการลงทุนที่กว้างขึ้น และการดำเนินมาตรการเพื่อลดต้นทุนด้านการดำเนินธุรกิจ ซึ่งรวมถึงการอำนวยความสะดวกด้านการไหลเวียนของเงินลงทุนอย่างไรก็ตาม อาเซียนกำลังจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในบริบทของการลงทุนและบทบาทของวิสาหกิจต่อเศรษฐกิจของภูมิภาคในอนาคต ซึ่งจะได้นำมาเรียบเรียงให้ผู้อ่านในบทความครั้งต่อไป